

СТАНОВИЩЕ

От: професор доктор Лидия Стоянова ВЕЛКОВА
Военна академия „Георги С. Раковски“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.7. Администрация и управление, докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство“

Автор на дисертационния труд:
Румяна Веселинова СТАНЕВА

Тема на дисертационния труд:
„КОМПЕТЕНТНОСТЕН ПРОФИЛ НА УЧИТЕЛЯ –
МЕНИДЖЪР В ОБРАЗОВАТЕЛНАТА ИНСТИТУЦИЯ“

Научен ръководител:
проф. д-р Велислава НИКОЛАЕВА

Основание за представяне на рецензията:
Участие в състава на научното жури за защита на дисертационния труд, определено със Заповед № 76 от 15.02.2024 г. на Ректора на Варненски Свободен Университет „Черноризец Храбър“

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

Като специфична социална институция с идеална цел и като особен обект на управление, съвременното училище придобива все по-голямо значение в рамките на общество, основано на знанията и в резултат на процеси като глобализация, иновации, технологичен напредък, автономност, децентрализация, конкуренция на пазара на образователни услуги.

Ето защо необходимостта от формиране на компетентностен профил на учителя – мениджър в образователните организации се утвърждава все повече през последните години. И това е така, тъй като изграденият учител - мениджър притежава сериозен потенциал за увеличаване на образователните резултати на учениците чрез активно участие и мотивация на учениците, а оттам и за ефективното постигане на целите на образователната институция. Ето защо модерният мениджмънт в организацията на образователните процеси, основан на новите институционални, поведенчески и технологични подходи е авангарден метод за управление, изискващ внедряването на съвременни мениджърски практики в образователните организации и целенасочена работа за преодоляване на съпротивата срещу промените, насочени към формирането на нови управленски умения в компетентностния профил на учителя.

В този смисъл актуалността на избрания изследователски проблем, посветен на модерното управление на образователната институция, основано на ефективна организация на учебния процес, е безспорна както от гледна точка на динамиката и сложността на средата, в която образователните организации функционират, така и в контекста на предизвикателствата, породени от бързите технологични промени, като резултат от реструктурирането на обществено-икономическите реалности в началото на XXI век. В тази връзка от ключово значение за успеха на всяка организация, включително и училищната е способността ѝ да реагира адекватно, ефективно и навременно на промените във външната среда, което не може да се осъществи чрез използването на традиционните методи за управление, а изисква формирането на съвременен компетентностен профил на учителите, който включва и ролята му на мениджър.

Значимостта и уместността на дисертационното изследване, се потвърждава от факта, че то е фокусирано върху възможностите училището да

се превърне в гъвкава, адаптивна и учеща организация, способна да отговори адекватно на промените в социално-икономическите условия, в които съществува, посредством развитието на умения като креативност и иновативност при управлението на организационните процеси. Признаването на факта, че учителите играят основна роля в постиженията на учениците, които на свой ред зависят главно от компетентността и усилията на техните учители е доказателство за правилността на избора на темата на дисертационното изследване от Румяна Станева.

Ето защо адмиравам научната амбиция на дисертант Станева да анализира и оцени този сложен комплексен проблем и да обоснове своите отговори за насоките и възможностите за повишаване качеството на образователната услуга в България, посредством повишаване на качествените характеристики на преподавателите, насочени към усвояването на базови управленски знания и умения с цел повишаване на професионалното им развитие.

Изследването е сполучливо концептуализирано. Обектът и предметът на цялостния анализ в дисертационния труд са коректно дефинирани и са пряко свързани с целта на научното търсене - "да се разработи визия за концептуален модел за идентифициране и формиране на компетентности у учителите, способстващи за оптималното управление на образователния процес в класната стая". Тя убедително е постигната в рамките на поставените ограничения, чрез последователното и в пълен обем решаване на конкретизиращите я шест основни изследователски въпроса, които са подробно и операционално разписани в структурата на работата.

Специално отбелязвам, че още на този етап, с формулирането на целта и задачите, докторант Станева е предпоставила практико-приложната насоченост, като водеща в своето изследване.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният за рецензиране дисертационен труд на Румяна Станева се характеризира с ясна, премерена и логично построена класическа структура. Съдържанието на труда е поместено в обем от 239 страници, включващ увод, три глави, всяка включваща по три параграфа и завършваща с резултати, изводи и

обобщения, заключение, научни приноси и библиография, което създава предпоставка за балансираност на изложението. В подкрепа на аргументацията на дисертанта в изложението са представени 9 таблици и 57 фигури.

За да постигне целта на изследването дисертант Станева задълбочено и аналитично е обработила и систематизирала 148 класически научни публикации и съвременни литературни и информационни източници на български, английски, френски, испански и португалски език. Резултатът е видим и в пълна степен подпомага изпълнението на поставените научноизследователски задачи.

Положителна оценка заслужава избраната методология на изследването, която е изградена върху научен инструментариум, включващ основно като методи за изследване на теоретичните постановки теоретичен, сравнителен и системен анализ и използване на информация от актуални научни публикации и проучвания в рамките на нормативния и интердисциплинарния изследователски подход.

Темата на представения дисертационен труд напълно съответства на съдържанието и притежава собствен облик. С логически структурираното си изложение, и тематична балансираност дисертационният труд дава отговор на основния изследователски въпрос – че за да съумее учителят да въздейства по оптимален начин на учебния процес, за да преодолее установеното несъответствие между образователната реалност и актуалните образователните приоритети и потребности, той трябва да развива определени компетенции, които са в основата на неговия компетентностен профил и формират неговата професионална пригодност. Това, както и постигнатите в дисертационния труд резултати, дават основание да се направи изводът, че Румяна Станева познава задълбочено и многостранно състоянието на изследвания проблем и демонстрира много добра подготовка и ориентация в сферата на модерния мениджмънт, за постигане на актуалните образователни цели в училищната организация в България. За реализирането на посочените постижения в работата безспорно е допринесла високата професионална експертиза и компетентното научно ръководство от страна на проф. д-р Велислава Николаева.

Коректно е да обобщим, че като следствие от успешното решаване на изследователските задачи, хипотезата на дисертационния труд – че установените

значими компетентности за професионалната пригодност на учителя, могат да бъдат формирани чрез подходящо обучение не само в хода на изграждане на бъдещите учители (бакалавърска и магистърска степен), а и след това през обучения за учене през целия живот, е потвърдена.

3. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приемам самооценката на докторант Станева за постигнати в дисертационния труд четири научни и научно-приложни приноса и ги определям като пряк резултат от нейните самостоятелни научни търсения.

В научен план е осъществена много добра изследователска работа, която освен, че допълва и обогатява основополагащите за дисертационния труд понятия „мениджмънт на класа“ „екосистема на класната стая“, „образователен модел“, „управленска компетентност“, ясно и компетентно посредством разработената и представена визия за концептуален модел извежда идейните основи за оценяване на компетентностния профил на учителя, като по този начин в научно-приложен план изследването съдейства за утвърждаване на систематизираните мерки и препоръки за оценка и формиране на компетентностния профил на учителя в системата на средното образование за повишаване на качеството на учебния процес на различни нива.

4. Оценка на публикациите и автореферата

Защитата на авторската теза в дисертационния труд е подкрепена с пет публикации, на които Румяна Станева е единствен автор. Всички са в направлението на поставения научен проблем, верифицират резултатите от научното изследване и осигуряват неговата обществена представителност.

Авторефератът към дисертационния труд отговаря на изискванията на Закона и Правилника за неговото приложение, като концентрирано, вярно и точно отразява неговото съдържание в обем от 38 страници.

5. Становище относно наличието или липсата на плагиатство

В рамките на моите компетенции и достъпните ми източници не съм установила плагиатство в представения докторски труд. Не ми е известно в хода

на процедурата да са получавани неанонимни и мотивирани писмени сигнали за установяване на плагиатство.

6. Критични бележки, препоръки и въпроси

Без да откривам никакви съществени слабости в цялостната конструкция в предложения за рецензиране дисертационен труд и водена от желанието да съм полезна, бих препоръчала на Румяна Станева да потърси по-широко признание на своята разработка чрез публикуване на работата.

7. Заключение

Като оценявам достойнствата на постигнатото, давам положителна оценка на дисертационния труд на тема „Компетентностен профил на учителя – мениджър в образователната институция“ и изказвам съгласие на Румяна Веселинова Станева да бъде присъдена образователна и научна степен доктор в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7. Администрация и управление, докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство”.

25.02.2024 г.

София

Член на журито:

проф. д-р Лидия Велкова